

и факти. По ефекта си това бунтовническо събитие заслужва нѣщо повече отъ едно историческо внимание — заслужа единъ прѣкра-сенъ исторически романъ, защото въ нравствена основа на тази бунтовническа авантюра лежатъ елементитѣ на политическия ро-манъ съ всевъзможнитѣ негови „завязки и развязки.“ Историка отъ начало би се само удивилъ на дързостта, но слѣдъ малко ще се изсмѣе надъ нейнитѣ герои, които мислятъ, че *морето е до колѣни*, и така мислящиятъ тѣ нагазватъ *морето*, съставено отъ хиляди щикове на турската армия и хиляди ножове и пушки на турския башибозукъ. Но поета, било живописецъ, било музикантъ, било романистъ, било пѣвецъ-стихотворецъ, слѣдъ като се удиви на бунтовническата авантюра, ще „полети на вѣсѣхъ парусахъ“ въ областта на творчеството си, и въ живи образи ще нари-сува вида на бунтовническата картина — въ музикална хармония ще изрази онуй тържественно настроение на бунтовниците, съ което, подъ командата на българския войвода, австрийския параходъ на-правлява своитѣ водни стѣпки къмъ новата станция на свободна България. Ботевъ въ душата си бѣ поетъ, а бунтовническата аван-тюра, която той прѣдводителствуваше бѣ: на видъ поетическа, по настроение патриотическа, по идея политическа, по дата и факти историческа, по интриги драматическа, по резултатъ прѣскръбна (въ цвѣтущата си възраст загина единъ отъ първостепеннитѣ български поети), на опитъ плодотворна (разбра се до колко е била неподатлива българската земеделъческа масса къмъ възтани-чески авантюри), а като образецъ отъ патриотизмъ *привъсходна*.

Като наблюдавате надъ поетическата душа на Ботева и слѣ-дите за хода на бунтовническата авантюра, която той командуваше, струва ви се, че тази поетическа авантюра е плодъ на поетичес-кия му гений, който прѣди три години обяви на българския свѣтъ, че ще намѣри гроба си въ редовѣтъ на борбата (Молитва). За оногози, който незнае на какви срѣдства се е въоружила четата, кой за първъ пѣтъ е далъ плана за изнасилванието на единъ отъ австрийскитѣ параходи, — за оногова бунтовно-поетическата аван-тюра е нераздѣлна отъ бунтовническо-поетическата душа на Ботева.

Да видимъ сега какъ биографа-историкъ е расказалъ за горѣ-поменатата възстанническа авантюра на българскитѣ възстанници прѣзъ 1876 година.

I-и дѣлъ.

I-и отдѣлъ е встѣпленieto на III-та глава. Встѣпленieto е написано на бърза рѣчка, но така вѣрно рисува настроението на българската емиграция въ *Влашко*, на съзаклетницитѣ въ *Бъл-гарско*, сръбскитѣ приготовления, вѣстникарската глъчка, щото чи-тателя отъ една страна вижда всичко туй като върху екрана на магическия фенеръ, а отъ друга страна слуша подземниятъ шумъ, който скоро ще се обърне на вулканическия взривъ.

Слѣдъ встѣпленieto извървяватъ се публикуванитѣ доку-менти, въ които нищо се не говори за Ботева, нито пѣкъ носятъ неговия подписъ, изключая само „смѣтката за приетитѣ отъ г-нъ Календжи 5.000 франка“.